

مطالعه زبان شناختی موترنوشته‌های شهر هرات

نگارنده: خلیل ابراهیمی*

چکیده

موترنوشته‌ها به‌عنوان انعکاس‌دهنده اندیشه‌ها و عقاید، بخشی از فرهنگ عامیانه و سنتی هر جامعه است، که هر روز و شب به سادگی از کنار آن عبور می‌کنیم؛ بدون اعتنا به این که این نمودها بیان‌گر فرهنگ، آداب و رسوم بخش عظیمی از جامعه است. امروزه چنین مطالعات در حیطه زبان‌شناسی، به‌ویژه قوم‌نگاری گفتار مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف و مقصد از قوم‌نگاری گفتار به‌طور کلی توصیف فرهنگ از دیدگاه اعضای وابسته به آن است و قوم‌نگاری یک قوم یا مردم، مجموعه اطلاعاتی است، که جنبه‌های بسیار مختلف اجتماعی آن‌ها را در بر می‌گیرد، که یکی از آن جنبه‌ها یا بخش‌ها می‌تواند بررسی زبان‌شناختی موترنوشته‌ها باشد. از آنجایی که تحقیق وسیع درباره ساختار زبان‌شناختی، موضوعی و کارکرد اجتماعی و فرهنگی موترنوشته‌ها در هرات و حتا در تمام افغانستان صورت نگرفته است؛ این نوشته با طرح این پرسش: کدام نوع نمادها در موترنوشته‌های شهر هرات بیش‌تر رایج است؟ به بررسی موترنوشته‌های سبک‌وسنگین شهر هرات از لحاظ زبان‌شناختی (نماد زبانی، نماد ریاضی و نماد تصویر) با داده‌های ۵۰۰۰ موترنوشته به هدف مشخص نمودن کاربرد میزان نمادها و موضوعات موترنوشته‌های شهر هرات تحریر شده است، که در حیطه توسعه ادبیات عامیانه اهمیت دارد. در این نوشته از روش توصیفی به سبک پیمایشی برای بررسی داده‌های آن استفاده شده است. یافته‌های پژوهش به مذهبی‌بودن بیش‌تر موضوعات موترنوشته‌های شهر هرات اشاره دارد و هم‌چنان به‌دست آمد که زبان فارسی دری، نسبت به سایر زبان‌های رایج شهر هرات، دارای بیش‌ترین بسامد در موترنوشته‌ها می‌باشد.

واژه‌گان کلیدی: موترنوشته، شهر هرات، زبان‌شناختی، نماد زبانی، نماد تصویر،

نماد ریاضی.

ISSN

P: 2788-4155

Received: 13/ 06/ 2023

E: 2788-6441

Accepted: 19/ 09/ 2023

OPEN ACCESS <<https://ghalibqjournal.com/index.php/ghalibqjournal>>DOI: <https://doi.org/10.58342/ghalibqj.V.12.I.3.10>

PP: 153-164

Linguistic Study of Writing on Car in Herat city

Authors: Khalil Ebrahimi *

Abstract

Cars autographs, as a reflection of thoughts and opinions, are a part of the folk and traditional culture of every society, which we easily pass by every day and night; Regardless of the fact that these manifestations express the culture, customs and traditions of a huge part of the society. Today, such studies are investigated in the field of linguistics, especially the ethnography of speech. The purpose of speech ethnography is to generally describe the culture from the point of view of its affiliated members, and the ethnography of a nation or people is a collection of information, which includes many different social aspects of them, and one of those aspects or parts can be the examination of language. To be familiar with autographs. Since extensive research on the linguistic, thematic structure and social and cultural function of autographs has not been done in Herat or even in all over Afghanistan; This article poses the following question: which types of symbols are more common in the autographs of Herat city? Linguistically (linguistic symbols, mathematical symbols, and image symbols) the light and heavy autographs of Herat city were investigated with the data of 5000 autographs in order to determine the use of the symbols and topics of the autographs of Herat city, which is written in the development of literature. Common sense is important. In this article, a survey-style descriptive method has been used to examine its data. The findings of the research point to the religiousness of most of the topics of the autographs of Herat city, and it was also found that the Dari-Persian language has the highest frequency in the autographs, compared to other common languages of Herat city.

Key words: Car writing, Herat city, linguistics, linguistic symbol, image symbol, mathematical symbol.

* Proofread manager, Research Center, Herat University, Herat, Afghanistan (khalil.ebrahimi20@gmail.com)

۱. مقدمه

هرات، شهر تجاری و فرهنگی افغانستان است، که موتره‌های سبک‌وسنگین _ساخت کشورهای مختلف_ از طریق آن کالاهایی تجاری متنوع را به ولایات دیگر افغانستان انتقال می‌دهند و هم‌چنان در این شهر وسایط مستعمل (دستِ دو) به دلیل ارزان‌قیمتی به‌وفور مورد استفاده شهروندان قرار می‌گیرند؛ همین موتره‌های سبک‌وسنگین در حال عبور در سطح شهر دارای نوشته‌هایی به زبان‌های گوناگون، موضوعات متنوع و نمادهای زیادی در بدنه و شیشه‌های شان حمل می‌کنند، که بی‌نظمی شهری، محیطی و فرهنگی را به‌وجود آورده است. تلاش‌های نهادهای ذی‌ربط برای جلوگیری از نصب تصویرهای غیرشرعی در موترها صورت گرفته است؛ اما مشکل اصلی، یعنی موترنوشته‌های متنوع هم به لحاظ وجود زبان‌های غیر ملی و هم به لحاظ وجود محتواها، کدام اقدام عملی نظام‌مند صورت نگرفته است؛ از همین جهت، ضرورت ایجاب می‌کند که موترنوشته‌های شهر هرات هم از لحاظ زبان، هم از لحاظ محتوا مورد بررسی قرار گیرد و حداقل داده‌های نسبی را بیان نماید، تا برای مراجع اجرایی و ذی‌ربط ره‌نمود مفیدی باشد و هم‌چنان فرهنگ غیر رسمی اندکی تقویت شود.

در مورد اهمیت بررسی این موضوع قابل‌ذکر است، که ادبیات و زبان‌شناسی در طول ادوار تاریخ از جمله هنرها و دانش‌هایی است که محبوبیت خود را از دست نداده است و هم‌چنان فرهنگ، که بخشی از زبان است و جزء جدایی‌ناپذیر یک‌دیگرند، از دو بخش رسمی و غیررسمی تشکیل شده است، که موترنوشته‌ها به‌عنوان فرهنگ غیر رسمی بازتاب‌دهنده اندیشه‌ها و عقاید، بخشی از فرهنگ عامیانه، فولکلور، کلاسیک و سنتی هر جامعه است، که می‌زبید تا در پژوهش‌ها مورد عنایت قرار گیرد؛ زیرا تحقیق وسیع و حتا هیچ تحقیقی درباره ساختار زبان‌شناختی، موضوعی و کارکرد اجتماعی و فرهنگی آن در هرات و حتا در تمام افغانستان صورت نگرفته است؛ شاید دلایل متعددی داشته باشد؛ اما دلیل اصلی آن می‌تواند بی‌ارزش به‌جلوه‌رسیدن آن باشد.

این تحقیق به‌عنوان آغاز بررسی زبان‌شناختی موترنوشته‌ها در هرات و ارائه آمار دقیق، اما محدود از نمادهای به‌کاررفته در موترنوشته‌های این شهر و هم‌چنین به‌عنوان پژوهش توسعه‌وی در زمینه ادبیات عامیانه و فولکلور حایز اهمیت است.

در مورد نمادهای موترنوشته‌های شهر هرات و هم‌چنان میزان بسامد نمادها و کاربرد نوع موضوع و زبان نیز کدام تحقیق مشخصی در حیطه زبان‌شناسی در هرات صورت نگرفته است، تا درج پیشینه این پژوهش گردد؛ اما پژوهش‌های زبان‌شناسی (مقالات علمی، کتاب‌ها و پایان‌نامه‌ها) در مورد موترنوشته‌های دیگر شهرها صورت گرفته است، که شامل افغانستان نمی‌شود؛ چون به‌نحوی مرتبط به موضوع است در ادامه مطابق تاریخ پژوهش‌ها از آن‌ها یادآور می‌شویم:

قربان‌پور آرانی و هم‌کاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی تحت عنوان «بررسی کارکرد اجتماعی - فرهنگی ماسین‌نگاره‌ها براساس مدل قوم‌نگاری زبانی هایمز»، به بررسی ۲۳۱۲ موتر نوشته‌های شهرهای متفاوت ایران بین سال‌های (۱۳۹۲ - ۱۳۸۵) پرداخته است؛ در نتیجه موترونوشته‌ها را در قالب ۱۵ مقوله اصلی طبقه‌بندی نموده و با مدل (speaking) بررسی و بیان داشته است که ارتباط از طریق موترونوشته‌ها دارای عمل‌کردهای اجتماعی و فرهنگی متنوعی است. موترونوشته‌ها مسیر انتقال پیام و ابزار قدرت‌مندی برای ابراز احساسات اجتماعی، باورهای مذهبی، مرثیه، پندواندرز، گلایه و شکایت می‌باشد.

دیوسالار (۱۳۸۹)، در مقاله‌ی تحت عنوان «آسیب‌شناسی اعتماد اجتماعی در خودرونوشته‌ها»، ذکر نموده است، که موترونوشته‌ها در واقع دل‌نوشته‌های صاحبان مرکب‌های آهنبین ادبیات جاده‌یی و ادبیات بیابانی است. از دیدگاه وی این نوشته‌ها ادبیات عامه است و بررسی آن برای آسیب‌شناسی اجتماعی اهمیت دارد.

کوثری (۱۳۸۹)، در مقاله‌ی تحت عنوان «گرافیتی به منزله هنر اعتراض»، به این نظر است که موترونوشته‌ها وسیله‌یی برای بیان باورهای قشر محرومی است، که از امکانات رسمی تبلیغی برخوردار نیستند و گرایش به موترونوشته‌ها بیش‌تر نزد مردان می‌باشد.

شهبازی (۱۳۸۹) در پایان‌نامه «بررسی خودرونوشته‌های شهر تهران و اردبیل از دیدگاه زبان‌شناختی»، به مسائل اجتماعی کم‌تر پرداخته است و بیش‌تر به کارکردهای زبانی و تأثیرات انواع زبان پرداخته است.

زندى و هم‌کاران (۱۳۸۹) در مقاله مشترک، «بررسی زبان‌شناختی خودرونوشته‌های تهران و اردبیل»، با بررسی ۱۰۰۰۰ موتر (۷۰۰۰ موتر شهر تهران و ۳۰۰۰ موتر شهر اردبیل)، از دیدگاه علم زبان‌شناسی چنین نتیجه گرفته است، که در هر دو شهر، تهران و اردبیل ایران، نماد زبانی نسبت به نماد ریاضی و تصویر در موترونوشته‌ها بیش‌تر مورد استفاده قرار گرفته است؛ از لحاظ موضوع، مذهب در صدر موضوع‌های موترونوشته‌ها قرار دارد.

طبایی زواره (۱۳۸۸)، در اثر «تول نوشته‌ها: فرهنگ ماسین‌نوشته‌ها در ایران»، با بررسی ۲۵۰۰ موترونوشته و دسته‌بندی آن‌ها به هشت بخش آغازنامه، عشق‌نامه، نیایش‌نامه، طنزنامه، شورنامه، پندنامه، گله‌نامه و فرنگی‌نامه پرداخته است.

شفیعی کدکنی (۱۳۷۹) در کتاب موسیقی شعر، در کنار بررسی چهار نوع موسیقی (بیرونی، کناری، درونی و معنوی) به بررسی شگردهای بلاغی - ادبی موترونوشته‌های شعری در حوزه صنایع لفظی پرداخته است.

در اخیر این عنوان قابل ذکر است، که بررسی موترنوشته‌های شهر هرات نشان می‌دهد، از میان ماده‌هایی چون ریاضی، نماد تصویر و نماد زبانی، نماد زبانی دارای بیش‌ترین بسامد است و زبان فارسی دری و محتوای دینی دارای بیش‌ترین کاربرد در موترنوشته‌های شهر هرات است.

۲. تعریف و توضیح مفاهیم اصلی تحقیق

زبان‌شناسی که نخستین بار توسط سوسور^۱ در سال ۱۹۱۶ با نوشتن کتاب *دوره زبان‌شناسی عمومی* به وجود آمد (سوسور، ۱۳۹۲: ۳۴)، در اصطلاح به معنای «بررسی علمی پدیده زبان» می‌باشد؛ زبان‌شناسی به قصد مطالعه هر نوع نشانه و نماد، هم‌چون تصاویر، اشارات و علایم، آوای موسیقی، اشیا و تداعی پیچیده میان این نشانه‌ها، محتوای آیین‌ها، قراردادها و سرگرمی‌های عمومی را تشکیل می‌دهد (اجلی و هم‌کاران، ۱۴۰۱: ۸۳). زبان‌شناسی با سپری شدن زمان پیش‌رفت نموده و نظریات و دیدگاه‌های متفاوت در آن به وجود آمده است، که «یکی از عمده‌ترین آن نظریه‌ها، مربوط به قوم‌نگاری گفتار است؛ منظور از قوم‌نگاری به طور کلی توصیف فرهنگ از دیدگاه اعضای وابسته به آن است و قوم‌نگاری یک قوم یا مردم، مجموعه اطلاعاتی است که جنبه‌های بسیار مختلف اجتماعی آن‌ها را در بر می‌گیرد» (تاجیک، ۱۳۷۹: ۲۸ و قربانپور آرانی، ۱۳۹۵: ۱۷۹). موترنوشته‌ها به عنوان توصیف‌کننده فرهنگ و اندیشه‌های تعداد زیادی از مردم در قوم‌نگاری گفتار قابل مطرح است، که اطلاعات زیادی را در مورد آمال، آرزوها، عقاید و اندیشه‌های مردمان نگارنده (راننده گان) آن به دست می‌دهد، که در این نوشته به هدف مشخص نمودن قوم‌نگاری گفتار صاحبان موتر در شهر هرات پرداخته شده است.

هرات دومین ولایت بزرگ افغانستان هم از لحاظ مساحت و هم از لحاظ نفوس می‌باشد، که نفوس تمام این ولایت به سه میلیون نفر می‌رسد؛ اما نفوس شهر هرات در سال ۱۴۰۰ به ۶۷۲/۶۱۶ نفر می‌رسید (<https://nid.nsia.gov.af>). هرات از ولایات مهم و بزرگ افغانستان است، که در گوشه شمال غربی آن موقعیت دارد. هرات در بستر پُرفرازونشیب روزگار باستان، خراسان اسلامی و افغانستان کنونی هم‌واره جای‌گاه بلندی داشته است (صدیقی، ۱۳۹۷: ۳۷).

۳. هدف‌های تحقیق

۱. مشخص نمودن کاربرد نمادها در موتر نوشته‌های شهر هرات؛
۲. مشخص نمودن موضوعات موترنوشته‌های شهر هرات و معلوم نمودن میزان کاربرد زبان‌های ملی در موترنوشته‌های شهر هرات.

¹ Ferdinand de Saussure

۴. پرسش‌های تحقیق

۱. کدام نوع نمادها در موترنوشته‌های شهر هرات بیش‌تر رایج است؟
۲. موضوع موترنوشته‌های شهر هرات چیست؟ و بیش‌تر از کدام زبان استفاده شده است؟

۴. روش‌شناسی تحقیق

این پژوهش از نوع توصیفی می‌باشد. داده‌های آن دارای ماهیت آمیخته است. از نگاه تعداد محقق انفرادی بوده و جمع‌آوری داده‌ها به شکل پیمایشی - کتابخانه‌یی تحریر شده است. محدوده پژوهش مرکز شهر هرات و جامعه آماری ۵۰۰۰ موترنوشته از نوع موتره‌های سبک‌وسنگینی چون موتره‌های شخصی و لینی، مانند فلانکوچ، تونس، کاستر، مینی‌بوس (دیزل‌تمام)، ترک‌های باربری (تیلرهای باربری)، موتره‌های مسافری نوع ۳۰۳ و ۳۰۴ می‌باشند.

آمار و ارقام با مراجعه به ایست‌گاه‌های مختلف موتره‌های لینی سطح شهر هرات، ترمینال‌های مسافری، پارکینگ‌های دولتی و خصوصی، کارگاه‌های موترن و سرک‌ها به شکل عکس‌برداری و یادداشت‌برداری جمع‌آوری گردید. تا حد امکان سعی شده است تا از تکراری بودن موترنوشته‌ها در ثبت آمار جلوگیری گردد. داده‌های به‌دست‌آمده توسط برنامه اکسل (Excel 2020) تجزیه و تحلیل گردید. از مجموع ۵۰۰۰ موترنوشته موردبررسی، ۲۸۳۱ موترنوشته مربوط به موتره‌های سنگین می‌باشد، که ۵۶/۶۲ درصد کل موترنوشته‌ها می‌شود و متباقی ۲۱۶۹ موترنوشته، متعلق به موتره‌های سبک شهر هرات می‌شود، که ۴۳/۳۸ درصد کل آمار مورد مطالعه را تشکیل می‌دهد. در قسمت میزان آمار موتره‌های سبک‌وسنگین، کدام معیار اولیه وجود نداشت، فقط زمانی که ۵۰۰۰ داده جمع‌آوری گردید، داده‌های موترنوشته‌های سبک‌وسنگین به شکل اتفاقی به‌دست آمد. در بخش انتخاب زبان موترنوشته‌ها، زبان‌هایی شامل پژوهش شد، که بسامد زیاد داشت؛ یعنی به ترتیب زبان فارسی دری، زبان عربی، زبان پشتو و زبان انگلیسی درج مطالعه گردید.

۵. یافته‌های تحقیق

در قسمت انتخاب موضوعات مورد مطالعه موترنوشته‌ها، مسأله حجم زیاد داده‌ها مدنظر بود و بدین طریق موضوعی که دارای بیش‌ترین بسامد بود در طبقه‌بندی در رده نخست قرار گرفت، که طبقه‌بندی موضوعی با ذکر مثال ارائه می‌گردد:

مذهبی: (حسبی‌الله، الهی به امید تو، آیات و احادیث...)

مارک: (AEMIN، DEM و هم‌چنان مارک‌های متنوع دیگر)؛

مکان: (هرات - کابل، هرات - قندهار، جبرئیل - محله، دروازه ملک - قل اردو...)
 تقدیر و سرنوشت: (سرنوشت ما در گرو تصمیم‌های ماست...)
 عاشقانه: (I love you، من مسافر دیار عشقم...)
 پندواندرز: (به درویشی قناعت کن که سلطانی خطر دارد...)
 اصطلاحات عامیانه: (چرا نگرانید، شاید اتفاق نیفتد...).

نمادهای زبانی، تصویر و ریاضی در موتر نوشته‌ها کاربرد عام دارد و این امکان وجود دارد امروزه در هر شهری چنین نمادهایی مورد استفاده قرار گیرد. در این نوشته، بعد از بررسی نمادهای مورد استفاده در موتر نوشته‌های شهر هرات چنین یافته‌هایی به دست آمد:
 از ۵۰۰۰ موتر نوشته شهر هرات، ۴۷۹۶ موتر نوشته، که ۹۵/۹۲ درصد کل آمار را نشان می‌دهد، دارای نماد زبانی می‌باشند، که با بیشترین استفاده در رده نخست قرار دارد؛ هم‌چنین از تمام آمار، ۱۱۸ موتر نوشته، که ۲/۳۶ درصد آمار را احتوا می‌کند، نماد تصویر به کار رفته است و نیز از تمام آمار، ۸۶ موتر نوشته، که ۱/۷۲ درصد کل آمار را تشکیل می‌دهد، نماد ریاضی استفاده شده است، که کمترین کاربرد نمادین را در موتر نوشته‌های سطح شهر هرات دارد؛ طوری که در جدول شماره (۱) نیز نمایش داده شده است.

جدول شماره (۱). تقسیم‌بندی موتر نوشته‌های شهر هرات به لحاظ نماد

شهر	نوع نوشته	فراوانی	درصد	جمع فراوانی
هرات	ریاضی	۸۶	۱/۷۲	۵۰۰۰
	تصویر	۱۱۸	۲/۳۶	
	زبانی	۴۷۹۶	۹۵/۹۲	

زبان موتر نوشته‌های شهر هرات درست همان‌طور که گمان می‌رفت، از میان ۵۰۰۰ آمار، ۱۹۳۹ موتر نوشته، که ۳۸/۵۸ درصد کل آمار را تشکیل می‌دهد، زبان فارسی دری است؛ این زبان که در میان بیش‌تر مردم این شهر رایج می‌باشد، در رده نخست موتر نوشته‌های این شهر نسبت به دیگر زبان‌ها قرار دارد؛ هم‌چنین زبان عربی از میان تمام آمار، ۱۲۷۴ موتر نوشته، که ۲۸/۴۸ درصد کل آمار را احتوا می‌کند، به زبان عربی می‌باشد، که در رده دوم قرار می‌گیرد؛ قابل ذکر است، این زبان به دلیل کاربرد زیاد نوشته‌های قرآنی و دین اسلام است، نه از جهت تکلم شهروندان این شهر به زبان عربی؛ نیز زبان پشتو از میان کل آمار، ۱۱۷۸ موتر نوشته، که ۲۳/۵۶ درصد را تشکیل می‌دهد، در رده سوم موتر نوشته‌ها به لحاظ کاربرد زبانی قرار می‌گیرد. متباقی موتر نوشته‌های شهر هرات را زبان انگلیسی، اردو، چینی، روسی، ترکی... در بر می‌گیرد؛ داده‌های یادشده در جدول شماره (۲) با ذکر میزان فراوانی کاربرد زبان نوشته و درصد فراوانی آن‌ها آورده شده است:

جدول شماره (۲). تقسیم‌بندی موترنوشته‌های شهر هرات به لحاظ زبان

شهر	زبان	فراوانی	درصد فراوانی	جمع فراوانی
هرات	فارسی دری	۱۹۲۹	۳۸/۵۸	۵۰۰۰
	عربی	۱۲۷۴	۲۵/۴۸	
	پشتو	۱۱۷۸	۲۳/۵۶	
	انگلیسی	۴۸۳	۹/۶۶	
	متفرقه	۱۳۶	۲/۷۲	

یافته‌های این پژوهش در قسمت موضوع‌های موترنوشته‌های سبک شهر هرات، که از مجموع آمار، ۲۱۶۹ موترنوشته را، که ۴۳/۳۸ درصد را احتوا می‌کند، در رده نخست مذهب، با ۱۵۰۹ موترنوشته، که ۶۹/۵۷۱ درصد تمام آمار قرار دارد؛ همچنین مارک، با ۱۷۳ موترنوشته، ۷/۹۷۶ درصد کل آمار؛ مکان با ۱۶۶ موترنوشته، ۷/۶۵۳ درصد کل آمار؛ تقدیر و سرنوشت با ۵۱ موترنوشته، ۲/۳۵۱ درصد کل آمار؛ عاشقانه با ۴۳ موترنوشته، ۱/۹۸۲ درصد کل آمار؛ پندواندرز با ۹ موترنوشته ۰/۴۱۴ درصد کل آمار؛ اصطلاحات عامیانه با ۵ موترنوشته، ۰/۲۳۰ درصد کل آمار و متفرقه، که شامل توصیف موترنوشته‌ها، هرزه‌نویسی یا موضوعات نامفهوم با ۲۱۳ موترنوشته، ۹/۸۲۰ درصد کل آمار را در تشکیل می‌دهد، که در جدول شماره (۳) تقسیم‌بندی موترنوشته‌های سبک شهر هرات با میزان فراوانی آن ارائه شده است:

جدول شماره (۳). تقسیم‌بندی موضوعی موترنوشته‌های سبک شهر هرات

موضوع‌ها	فراوانی	درصد	جمع فراوانی
مذهبی	۱۵۰۹	۶۹/۵۷۱	۲۱۶۹
مارک	۱۷۳	۷/۹۷۶	
مکان	۱۶۶	۷/۶۵۳	
تقدیر و سرنوشت	۵۱	۲/۳۵۱	
عاشقانه	۴۳	۱/۹۸۲	
پندواندرز	۹	۰/۴۱۴	
اصطلاحات عامیانه	۵	۰/۲۳۰	
متفرقه (توصیف موترنوشته‌ها، هرزه‌نویسی...)	۲۱۳	۹/۸۲۰	

یافته‌های این تحقیق در بخش موضوع‌های موترنوشته‌های سنگین شهر هرات، که از مجموع آمار، ۲۸۳۱ موترنوشته را که ۵۶/۶۲ درصد را احتوا می‌کند، مذهب در رده نخست با ۲۰۱۸ موترنوشته، که ۷۱/۲۸ درصد تمام آمار قرار دارد؛ همچنین مکان با ۴۳۵ موترنوشته، ۱۵/۳۶۵ درصد کل آمار؛ مارک، با ۲۶۹ موترنوشته، ۹/۵۰۱ درصد کل آمار؛ تقدیر و سرنوشت با ۲۶ موترنوشته، ۰/۹۱۸ درصد کل آمار؛ پندواندرز با ۱۸ موترنوشته، ۰/۶۳۵ درصد کل آمار؛ عاشقانه با ۵ موترنوشته، ۰/۱۷۶ درصد کل آمار؛ اصطلاحات عامیانه با ۳ موترنوشته، ۰/۱۰۵ درصد کل آمار و متفرقه که شامل

توصیف موتر، هرزه‌نویسی یا موضوعات نامفهوم با ۵۷ موترنوشته، ۲/۰۱۳ درصد کل آمار را در تشکیل می‌دهد، که در جدول شماره (۴) تقسیم‌بندی موترنوشته‌های سنگین شهر هرات با میزان فراوانی آن ارائه شده است:

جدول شماره (۴). تقسیم‌بندی موضوعی موترنوشته‌های سنگین شهر هرات

مضمون‌ها	فراوانی	درصد	جمع فراوانی
مذهبی	۲۰۱۸	۷۱/۲۸	۲۸۳۱
مکان	۴۳۵	۱۵/۳۶۵	
مارک	۲۶۹	۹/۵۰۱	
تقدیر و سرنوشت	۲۶	۰/۹۱۸	
پند و اندرز	۱۸	۰/۶۳۵	
عاشقانه	۵	۰/۱۷۶	
اصطلاحات عامیانه	۳	۰/۱۰۵	
متفرقه (توصیف موتر، هرزه‌نویسی...)	۵۷	۲/۰۱۳	

۶. مناقشه پژوهش

از یافته‌های این تحقیق مشخص گردید که از میان نمادهای یاد شده نماد زبانی دارای بیش‌ترین بسامد نسبت به نماد تصویر و نماد ریاضی می‌باشد؛ این یافته بنابر پژوهش‌های گذشته زبان‌شناختی دور از انتظار نمی‌باشد؛ هم‌چنین از نتایج و یافته‌های این نوشته چنین به‌دست آمد، که زبان فارسی نسبت به سایر زبان‌های استفاده‌شده در موترهای شهر هرات دارای بیش‌ترین کاربرد است؛ این یافته نیز قناعت‌بخش می‌باشد؛ زیرا اکثریت باشندگان شهر هرات به زبان فارسی تکلم می‌کنند. آن‌چه از یافته‌های این تحقیق غیرمنتظره به‌دست آمد، این است که زبان پشتو که زبان ملی افغانستان است، از لحاظ بسامد بعد از زبان عربی در رده‌بندی آمار قرار گرفت، که این موضوع نیز به مذهبی‌بودن و فرهنگ مردمان این شهر مرتبط است، که این یافته، انتظارات ما را از این تحقیق تکمیل می‌کند.

هم‌چنان این پژوهش تا حد زیادی هم‌خوانی دارد با پژوهش زندی و هم‌کارانش (۱۳۸۹)، که به بررسی زبان‌شناختی موتر نوشته‌های شهر تهران و اردبیل پرداختند و موضوع مذهب در آن پژوهش، دارای بیش‌ترین بسامد به‌دست آمده است؛ علاوه بر این پژوهش تأییدکننده نظر چیلور (۲۰۰۸) است، که در جوامع مذهبی بیش‌تر موترنوشته‌ها دارای گرایش مذهبی هستند؛ و نیز نتایج این نوشته تأییدکننده دیدگاه قربانپور (۱۳۹۵)، جلیلی، (۱۳۸۴) و حمیدی (۱۳۸۱) هستند که کشورهای اسلامی دارای موترنوشته‌های اسلامی می‌باشند.

۷. نتیجه‌گیری

- نمادهایی چون ریاضی، تصویر و زبانی در موترونوشته‌های شهر هرات وجود دارد و نماد زبانی دارای بیش‌ترین بسامد است و در ردهٔ بعدی، نماد تصویر و نماد ریاضی قرار دارند؛

- زبان فارسی دری در میان موترونوشته‌های شهر هرات، دارای بیش‌ترین بسامد می‌باشد و در مرتبهٔ بعدی زبان عربی دارای بسامد بیش‌تر می‌باشد. قابل ذکر است بسامد موضوع مذهبی بسامد زبان عربی را زیاد نموده است، که نشان‌دهندهٔ نقش متبازل دین در موترونوشته‌ها است. در ردهٔ بعدی بسامد زبان انگلیسی قرار دارد؛ هم‌چنین قابل‌یادآوری است که از میان موضوعات مورد بررسی در موترونوشته‌های شهر هرات، که به هشت بخش (مذهبی، مکان، مارک، تقدیر و سرنوشت، پندواندرز، عاشقانه، اصطلاحات عامیانه، و متفرقه) طبقه‌بندی گردید، موضوع مذهب در ردهٔ نخست قرار داشت و اصطلاحات عامیانه در ردهٔ آخر قرار گرفت.

۸. پیش‌نهادها

۱. پیش‌نهاد می‌گردد تا تحقیق وسیع‌تری با موضوعات بیش‌تر در این زمینه صورت گیرد؛
۲. پیش‌نهاد می‌گردد از نتایج چنین تحقیقات در توسعهٔ فرهنگ شهری استفاده شود؛ زیرا چنین پژوهش‌ها میزان هزینه‌نویسی، کاربرد مفاهیم با زبان‌های خارجی را، که بیش‌تر ساکنان این شهر با آن آشنایی ندارند و متعلق به فرهنگ شان نمی‌باشد مشخص می‌نماید، تا مراجع ذی‌صلاح برای یک‌سان‌سازی موضوعات و زبان موترونوشته‌ها، به‌ویژه به زبان‌های ملی اقدامی عملی را روی دست گیرند.

ORCID

Khalil Ebrahimi <https://orcid.org/0000-0001-8770-0947>

سرچشمه‌ها

۱. اجلی، سمیه؛ جاهد، محسن و کاوندی، سحر. (۱۴۰۱). «بررسی مدل زبان‌شناسی کلام عقلی اسلامی». ایران: دوفصل‌نامه علمی تأملات فلسفی. دورهٔ دوازدهم. شمارهٔ ۲۸. ۸۱ - ۱۰۰.
۲. جلیلی، جواد. (۱۳۸۴). ادبیات جاده‌ای. قم: انتشارات وفاپی.
۳. حمیدی، سید جعفر. (۱۳۸۱). ماشین نوشته‌ها شعرهای بلاگردان در باور رهنوردان بیدار. تهران: نشر دنیای تمدن سبز.

۴. دیوسالار، فرهاد. (۱۳۸۹). «آسیب شناسی اعتماد اجتماعی در خودرو نوشته‌ها». ایران: فصل نامه اندیشه‌های ادب. شماره ۵.
۵. زندی، بهمن؛ سمایی، سیدمهدی و شهبازی، مسعود. (۱۳۸۹). «بررسی زبان شناختی خودرو نوشته‌های شهر تهران و اردبیل». ایران: فصل نامه تحقیقات فرهنگی. دوره چهارم. شماره ۴. ۲۰۶ - ۱۸۵.
۶. سوسور، فردیناند. (۱۳۹۲). *دوره زبان شناسی عمومی*. ترجمه کوروش صفوی. تهران: انتشارات هرمس.
۷. شفیعی کدکنی، محمدرضا. (۱۳۷۹). *موسیقی شعر*. چ ششم. تهران: نشر مرکز.
۸. شهبازی، مسعود. (۱۳۸۹). «بررسی خودرو نوشته‌های شهرهای تهران و اردبیل از دیدگاه زبان شناختی». به‌رهنمایی بهمن زندی: پایان نامه کارشناسی ارشد. دانش کده علوم انسانی. دانش گاه پیام نور. شهر تهران. کشور ایران.
۹. صدیقی، محمد اسماعیل. (۱۳۹۷). «نقش عوامل جغرافیایی بر اقتصاد ولایت هرات». هرات: فصل نامه علمی - پژوهشی پوهنتون / دانش گاه هرات. سلسله ۸۶. شماره سوم. ۳۷ - ۵۰.
۱۰. طبایی زواره، سیدجمال. (۱۳۸۸). *اتول نامه فرهنگ ماشین نوشته‌ها در ایران*. چ دوم. تهران: نشر یک.
۱۱. قجری، حسینعلی و نظری، جواد. (۱۳۹۳). *کاربرد تحلیل گفتمان در تحقیقات اجتماعی*. تهران: جامعه‌شناسان.
۱۲. قربانپور آرانی، حسین؛ زارعی، عباس و عربشاهی الهام. (۱۳۹۶). «بررسی کارکرد اجتماعی - فرهنگی، ماشین نگاره‌ها بر اساس مدل قوم‌نگاری زبانی هایمز». ایران: مجله مطالعات فرهنگ و ارتباطات. ۲۰۰ - ۱۷۸.
۱۳. کوثر، مسعود. (۱۳۸۹). «گرافیتی به منزله هنر اعتراض». ایران: فصل نامه جامعه‌شناسی هنر و ادبیات. دوره دوم، (شماره ۱). ۶۵ - ۱۰۲. <<http://noo.rs/fnkvh>>.

References

1. Devsalar, Farhad. (1389). **Pathology of social trust in autographs. The Quarterly Journal of Thoughts of Literature**. Guided by Bahman Zandi: Master's thesis. Faculty of Humanities. Payam Noor University. Tehran City. Iran. Number 5. (Persian).
2. Ejali, Samia; Jahid, Mohsen and Cavendi, Sahar. (2022). **Examining the Linguistic Model of Islamic Rational Speech**. journal of philosophical reflections, twelfth period, number 28, 81-100. (Persian).

3. Gurbanpour Arani, Hossein; Zarei, Abbas and Arabshahi Elham. (2016). **Investigating the socio-cultural function of machine-paintings based on Hymes' linguistic ethnographic model**. Journal of Culture and Communication Studies. 178-200. (Persian).
 4. Hamidi, Seyed Jafar. (2002). **Machine writings, poems of confusion in the belief of enlightened leaders**. Tehran: Green Civilization World Publishing. Persian.
 5. Jalili, Javad. (2005). **Road literature**. Qom: Vafai Publications. (Persian).
 6. Kausar, Massoud. (2010). **Graffiti as protest art**. Sociology of Art and Literature Quarterly, Second cycle, (No. 1). 65 - 102. <http://noo.rs/fnkvh>. No. 1. (Persian).
 7. Qajri, Hossein Ali and Nazari, Javad. (2013). **The use of discourse analysis in social research**. First edition, Tehran: Sociologists. (Persian).
 8. Saussure, Ferdinand. (2012). **General linguistics course**. Translated by Koros Safavi, Tehran: Hermes Publications. (Persian).
 9. Shafi'i Kodkani, Mohammad Reza. (2000). **Poetry music**. 6th edition, Tehran: Eshar Karzan. (Persian).
 10. Shahbazi, Massoud. (2010). **"Study of the autographs of Tehran and Ardabil cities from a linguistic point of view"**. Master thesis. (Persian).
 11. Siddiqui, Mohammad Ismail. (2017). **the role of geographic factors on the economy of Herat province (a review)**. Scientific-Research Quarterly of Herat University of Natural Sciences, Series 86, Number 3, 37-50. (Persian).
 12. Tabai Zavareh, Seyyed Jamal. (2009). **Autol-nameh of the culture of writing machines in Iran**. 2nd edition, Tehran: Nosh Yak. (Persian).
 13. Zandi, Bahman; Samai, Seyyed Mehdi and Shahbazi, Massoud. (2010). **Linguistic study of autographs of Tehran and Ardabil**. Cultural Research Quarterly. Volume IV, Number 4, 206-185. (Persian).
-
-